

การศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์
ตามหลักพุทธจริยศาสตร์ในระดับชุมชนจังหวัดนครสวรรค์
Studying Components and Indicators in Human Resource
Development According to Buddhist Ethics
at Community Level in Nakhonsawan

สมจิตรา กิตติมานนท์ Somjittra Kittimanon^๑

Received: *February 21, 2019*

Revised: *December 23, 2019*

Accepted:

December 26, 2019

บทคัดย่อ

การวิจัยเรื่องการศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักพุทธจริยศาสตร์ในระดับชุมชนจังหวัดนครสวรรค์เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพทำการศึกษาเอกสารและภาคสนาม มีวัตถุประสงค์ ๔ ประการ คือ ๑. เพื่อศึกษาพุทธจริยศาสตร์รากฐานแห่งการพัฒนาคนสู่ความเป็นมนุษย์ ผลการวิจัยพบว่า พุทธจริยศาสตร์คือจริยศาสตร์ทางพระพุทธศาสนาเป็นหลักเกณฑ์ทางจริยธรรมซึ่งพระพุทธเจ้าทรงวางหลักเกณฑ์ไว้เป็นมาตรฐานความประพฤติของมนุษย์ ๒. เพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในระดับชุมชน พบว่ามี ๔ องค์ประกอบ คือ ครอบครัว ศาสนสถาน สถานศึกษา หน่วยงาน มีศีลธรรม ๕ ทิศ ๖ กุศลกรรมบถ ๑๐ อริยสัจ ๔ เป็นตัวบ่งชี้ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักพุทธจริยศาสตร์ ๓. เพื่อจัดทำรูปแบบการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักพุทธจริยศาสตร์ พบว่ารูปแบบการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักพุทธจริยศาสตร์มีแบบประเมินตนเอง ๓ ชุด ประเมินบุคคลใน ๔ องค์ประกอบ ๔. เพื่อจัดทำคู่มือการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักพุทธจริยศาสตร์ ผู้วิจัยจัดทำคู่มือการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักพุทธจริยศาสตร์ จำนวน ๔ ชุด

คำสำคัญ : องค์ประกอบ, ตัวบ่งชี้การพัฒนา, ทรัพยากรมนุษย์, พุทธจริยศาสตร์,
จังหวัดนครสวรรค์

^๑ สาขาวิชาพระพุทธศาสนา บัณฑิตศึกษา มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย วิทยาเขตนครสวรรค์, Department of Buddhism/Buddhism Program, Faculty of Graduate Studies Mahachulalongkornrajavidyalaya University Nakhonsawan Campus, Thailand.
Email:somjitraki@yahoo.co.th,

Abstract

The research of a study of elements and indicators of human resource development in Buddhist ethics at the community level in Nakhon Sawan province is a qualitative research of documentary and field research. There are 4 objectives which are: 1.To study Buddhist ethics which are the foundation for human development. The study indicated that Buddhist ethics is the Buddhism ethical principle that the Buddha sets the norm as the standard of human conduct 2.To study the components and indicators of human resource development at the community level found 4 elements which are: family, religious place, education place, organization.The indicators are morality⁵, directions⁶, Kusalakammaphas¹⁰, Noble Truth⁴,. 3.To develop a human resource development model based on Buddhist ethics indicates that the human development model consists of 3 sets of self-evaluation for the person in 4 elements 4. To publish a human resource development manual according to the Buddhist ethics. Researcher has developed a set of human resource development guideline manual based on Buddhist ethics for 4 sets

Keywords: Components ,Development Indicators, Human Resource,
Buddhist Ethics, Nakhon Sawan province

๑. บทนำ

เหตุการณ์เรื่องราวต่างๆที่เกิดขึ้นจากการกระทำในชีวิตของแต่ละคนส่งผลให้มีผลกระทบขึ้นในครอบครัวขยายผลออกไปถึงสังคมในระดับต่างๆ ที่ตัวบุคคลเข้าไปผูกพันเกี่ยวข้องและมีผลกระทบต่อประเทศชาติได้อย่างแน่นอนทั้งเรื่องดีที่มีประโยชน์และเรื่องร้ายๆทำความเสื่อมเสีย ประเทศชาติมีภาพลักษณ์ออกมาอย่างไร ย่อมสะท้อนถึงการปฏิบัติตนในการดำเนินชีวิตของคนในชาติ ว่าได้ช่วยกันสร้างเหตุอันใดไว้ และรับผลกระทบตามที่ได้สร้างเหตุไว้ พุทธจริยศาสตร์มีกฎแห่งกรรมเป็นตัวส่งผลลัพท์ ตอบสนองพฤติกรรมของคนแต่ละคนโดยไม่ละเว้นผู้ใด ในหลักการทางวิทยาศาสตร์มีเหตุและผลที่เป็นความจริงเชิงประจักษ์ปรากฏให้เห็นชัดเจนเช่นกันเริ่มที่ครอบครัว วัด สถานศึกษา หน่วยงาน ระดับหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ จังหวัด จนเป็นภาพรวมของประเทศชาติ ชาวพุทธเป็นคนกลุ่มใหญ่ของประเทศไทย นับถือพระพุทธศาสนาเป็นอันดับที่๑ของโลกและประเทศไทย มีจำนวน ๖๑,๗๙๗,๗๕๑ คน คิดเป็น๙๕%ของประเทศ พระพุทธองค์ได้ตรัสสอนศีลข้อที่ ๑ ปาณาติปาตาเวระณมณีสสิกขาปะทังสะมาทิยามิ (แปลว่าเว้นจากการฆ่าสัตว์ด้วยตน เองและใช้ให้ผู้อื่นฆ่า) จากการสำรวจพฤติกรรมการบริโภคอาหารของประชากรไทยสถิติพบว่า ประชากรไทยที่บริโภคอาหารกลุ่มเนื้อสัตว์ และผลิตภัณฑ์จากสัตว์นั้น มีจำนวนมากถึง ๕๕,๐๖๖,๑๕๗ คนซึ่งคิดเป็นร้อยละ ๙๕.๗๘

ของจำนวนประชากรทั้งหมด^๒ โดยเป็นกลุ่มที่มีการบริโภคทุกวันร้อยละ ๓๑.๙๘ ส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากถึงร้อยละ ๑๖.๒๑ สะท้อนให้เห็นได้ว่าประชากรไทยเป็นกลุ่มบริโภคเนื้อสัตว์อย่างชัดเจน^๓ ชาวพุทธพุทธยังไม่ได้นำคำสอนสู่การปฏิบัติในการดำเนินชีวิตจึงนิยมบริโภคอาหารจากชีวิตสัตว์ ขยายผลถึงการฆ่าสัตว์มาขายตอบสนองการบริโภคเป็นอาณินที่เรียกว่า“อาณินกรรม”^๔เป็นไปตามหลักอทิปปัจจยตา^๕ ผลกระทบที่ได้รับตามมาอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ คือปัญหาชีวิตปัญหาสุขภาพ ที่กลายเป็นทุกขภาพทั้งของผู้บริโภคและผู้ที่ถูกบริโภคตลอดจนสิ่งแวดล้อมที่เกี่ยวข้องกับกระ

^๒ กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ร่วมกับ ศูนย์บริการวิชาการ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์, **ยุทธศาสตร์กรมปศุสัตว์ พ.ศ. ๒๕๖๑ – ๒๕๖๕**, หน้า ๔๙.

^๓ เรื่องเดียวกัน, หน้า ๔๒

^๔ พระพรหมคุณาภรณ์(ป.อ.ปยุตฺโต), **พุทธธรรม**, พิมพ์ครั้งที่๑๑,(กรุงเทพมหานคร:โรงพิมพ์บริษัทสหธรรมิกจำกัด,๒๕๔๙.),หน้า๒๒๐: อธิบายว่า “อาณินกรรม”หรือพหุลกรรม กรรมทำมากหรือกรรมชินได้แก่กรรมดีหรือกรรมชั่วที่ประพหุติมากหรือทำบ่อยๆสั่งสมเคยชินเป็นนิสัย เช่น เป็นคนมีศีลดีหรือเป็นคนทุศีลเป็นต้น กรรมไหนทำบ่อยทำมากเคยชินมีกำลังกว่าก็ให้ผลได้ก่อน เหมือนนกมวยปล้ำลงสู้กับคนไหนแข็งแรงเก่งกว่าก็ชนะไปกรรมนี้ต่อเมื่อไม่มีกรรมจึงจะให้ผล

^๕ ชุ.ม.(ไทย) ๒๙/๑๘๖ /๕๒๕-๕๒๖. และใน พุทธทาสภิกขุ, **อทิปปัจจยตา**, พิมพ์ครั้งที่ ๒,(กรุงเทพฯสำนักพิมพ์สุภาพใจ,๒๕๔๙),หน้า ๓๓-๓๗.

บวนการนี้ทั้งหมดจากการฆ่าสัตว์เพื่อบริโภคมีพัฒนาการด้านลบยกระดับถึงการทำร้ายและฆ่าคนด้วยกันก็มีสถิติสูงขึ้น ๖๒.๕๐% รองลงมาฆ่าตัวตาย ๒๐.๓๘% ฆ่าทำร้ายร่างกาย ๑๒.๒๓% ฆ่าการละเมิดทางเพศบุคคลในครอบครัว ๓.๘๐% ในจำนวนนี้มีปัจจัยกระตุ้นจากเครื่องดื่มแอลกอฮอล์สูงถึง ๑๐๖%^๖ การทำแท้งก็มีมากประมาณ ๓๐๐,๐๐๐ รายต่อปี^๗ ศิลข้อที่ ๒ อทินนาทานาเวรมณีฯ พบว่ามีการลักทรัพย์กันในครอบครัว สังคม แย่งชิงสมบัติกันในวงศ์ตระกูล เป็นข่าวบ่อยๆ รองโฆษกสำนักงานตำรวจแห่งชาติแถลงภาพรวมสถิติคดีอาชญากรรมในระหว่างวันที่ ๑ ตุลาคม ๒๕๕๕-๓๑ กรกฎาคม ๒๕๕๖ พบว่าในสถิติคดีอาชญากรรมทั้ง ๕ กลุ่มคดีที่มีสถิติเพิ่มมากที่สุด คือ คดีชิงทรัพย์ซึ่งเพิ่มขึ้นร้อยละ ๒๕^๘ ส่วนเรื่องคอร์รัป

ชันในการจัดอันดับดัชนีชี้วัดภาพลักษณ์คอร์รัปชันประจำปี ๒๕๕๗ ประเทศไทยได้คะแนน ๓๘ คะแนนจากคะแนนเต็ม ๑๐๐ คะแนน อยู่อันดับที่ ๘๕ จากการจัดอันดับทั้งหมด ๑๗๕ ประเทศทั่วโลกและเป็นอันดับที่ ๑๒ จาก ๒๘ ประเทศในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก^๙ ศิลข้อที่ ๓ กาเมสุมิจฉาจาราเวรมณีฯ งดเว้นจากการประพฤติดินกาม พบว่ามีการละเมิดทางเพศในครอบครัวและสังคมทุกวัน เช่น พ่อข่มขืนลูกของตนเอง^{๑๐} ศิลข้อที่ ๔ มุสาวาทาเวรมณีฯ งดเว้นจากการกล่าวเท็จ พบว่ามีปัญหาความขัดแย้งทะเลาะวิวาทใส่ร้ายป้ายสีนินทากันในครอบครัวจนถึงระดับชาติ แบ่งพวกแบ่งสีเสื้อ วัยรุ่นทะเลาะวิวาทแย่งผู้หญิงยกพวกตีกัน^{๑๑} ศิลข้อที่ ๕ สุราเมรยัมชชปมาทฏฐานาเวรมณีฯ งดเว้นจากการดื่มสุราและเมรัย อันเป็นที่ตั้งแห่งความประมาท แต่คนในชาติก็ยังเมาสุราขาดสติก่อเหตุผิดศีลธรรมอยู่มากมายในระดับครอบครัวและสังคม สถานเริงรมย์ขายสุราเครื่องดื่มแอลกอฮอล์

^๖ หนังสือพิมพ์แนวหน้า, “รายงานสถานการณ์ความรุนแรงในครอบครัว ปี ๒๕๕๗”, วันอังคารที่ ๗ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๘, ๑๕.๒๙ น., <http://www.naewna.com/local/152782>.

^๗ มูลนิธิเพื่อสุขภาพและสิทธิอนามัยการเจริญพันธุ์ของสตรี(แห่งประเทศไทย) สออส, “สถิติและสถานการณ์การแท้งในประเทศไทย”, <http://www.womenhealth.or.th/home-facts-aboriton.html> 0% B8% 99% E0% B9% 8C_% E0% B9% 81% E0% B8% 81% E0% B9% 89% E0% B8% A7% E0% B8% 9E% E0% B8% B4% E0% B8% 88% E0% B8% B4% E0% B8% 95% E0% B8% A3>.

^๘ สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, “สถิติอาชญากรรมกับการเพิ่มขึ้นของคดีชิงทรัพย์”,

๑๓ สิงหาคม ๒๕๕๖, <http://www.tijthailand.org/main/th/content/105.html>

^๙ ผลการจัดอันดับคอร์รัปชันโลกปี ๒๕๕๗ ไทยได้ที่ ๘๕ จาก ๑๗๕ ประเทศ ได้ ๓๘ คะแนนจาก ๑๐๐, ๔ ธันวาคม ๒๐๑๔, <http://thaipublica.org/2014/12/cpi-2014-1/>

^{๑๐} ไทยรัฐออนไลน์, จับพ่อใจทราม! ดุคลิกโป๊เกิดลัดมัน ข่มขืนลูกสาวในไส้วัย ๖ ขวบ, วันศุกร์ที่ ๔ กันยายน พ.ศ. ๒๕๕๘, <http://www.thairath.co.th/content/513208>

^{๑๑} Allen LIV, “เล่าคดีตีข่าว-วัยรุ่นทะเลาะวิวาท, ๔ กันยายน ๒๐๑๒, <https://www.youtube.com/watch?v=PFEKE1QIs3s>.

เป็นแหล่งมอมเมาแม้ผู้รู้วัยทำงานมาแล้ว^{๑๒}เป็นข่าวอยู่เสมอ

ผู้วิจัยมองสะท้อนปัญหาดังกล่าวแล้วเข้าไปถึงรากเหง้าของปัญหาว่า คนในชาติยังบกพร่องเรื่องศีลธรรมจริยธรรม มิได้ใส่ใจปฏิบัติตามคำสอน หรือมีความขัดข้องทางกลไกการเผยแผ่คำสอนนำสู่การปฏิบัติจริง ทำให้ผู้วิจัยสนใจศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักพุทธจริยศาสตร์ในระดับชุมชนจังหวัดนครสวรรค์ เพื่อวางกรอบพุทธจริยศาสตร์สำหรับคนในชาติให้ตระหนักรู้ในการดำเนินชีวิตตามแนวทางพุทธจริยศาสตร์

๒. วัตถุประสงค์ของการวิจัย

บทความนี้เป็นส่วนหนึ่งของงานวิจัยเรื่อง “การศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักพุทธจริยศาสตร์ในระดับชุมชนจังหวัดนครสวรรค์” วัตถุประสงค์ที่ต้องการนำเสนอในบทความนี้มี ๔ ข้อ คือ

๑. เพื่อศึกษาพุทธจริยศาสตร์รากฐานแห่งการพัฒนาคนสู่ความเป็นมนุษย์
๒. เพื่อศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในระดับชุมชน

^{๑๒}ผู้จัดการออนไลน์, “ติดคุกจริง ๒ เดือน ไม่รอลงอาญา ชำราชากรมาแล้วซ้ำ”, ๒ กรกฎาคม ๒๕๕๘, ๒๐.๑๑๓, <http://www.manager.co.th/Crime/ViewNews.aspx?NewsID=9580000074989>.

๓. เพื่อจัดทำรูปแบบการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักพุทธจริยศาสตร์

๔. เพื่อจัดทำคู่มือการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักพุทธจริยศาสตร์

๓. วิธีการดำเนินการวิจัย/รูปแบบการวิจัย

งานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพใช้รูปแบบการวิจัยแบบผสมผสานระหว่างการศึกษาเอกสารกับภาคสนาม คือ

๑. เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ศึกษาเอกสารและภาคสนาม ทำการศึกษาคัมภีร์ฝ่ายเถรวาท ได้แก่พระไตรปิฎก อรรถกถาฎีกา คัมภีร์วิสุทธิมรรคและคัมภีร์ฝ่ายมหายานคือ ลังกาวดารสูตร เอกสารและผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องแล้วเรียบเรียงนำเสนอความคิดพร้อมหลักฐานสนับสนุนจากคัมภีร์เอกสารและผลการวิจัยที่เกี่ยวข้องว่า พุทธจริยศาสตร์เป็นตัวบ่งชี้ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์

๒. นำหลักพุทธจริยศาสตร์เรื่องศีลธรรม ๕ ทิศ ๖ กุศลกรรมบถ ๑๐ อริยสัจ ๔ มาเป็นตัวบ่งชี้ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในองค์ประกอบหลัก ซึ่งเริ่มต้นที่ครอบครัว ศาสนสถาน สถานศึกษาและหน่วยงาน

๓. จัดทำเครื่องมือการวิจัยโดยร่างรูปแบบองค์ประกอบตัวบ่งชี้การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักพุทธจริยศาสตร์ในระดับชุมชน สร้างแบบประเมินตนเองของบุคคลในองค์ประกอบหลัก ในครอบครัว ศาสนสถาน สถานศึกษา หน่วยงาน มีตัวบ่งชี้เรื่องศีลธรรม ๕ ทิศ ๖ กุศลกรรมบถ ๑๐

อริยสัจ ๔ ใช้เกณฑ์การประเมินว่าปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติ

๔.ตรวจสอบความตรงเชิงประจักษ์ (Face Validity ของเครื่องมือโดยสอบถามผู้เชี่ยวชาญ เพื่อขอความคิดเห็นและข้อเสนอแนะ จากผู้เชี่ยวชาญ (Expert) จำนวน ๓ ท่าน ตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content validity) และความตรงเชิงโครงสร้าง (Structured Validity)

๕.หาค่าความเที่ยง(Reliability) ของเครื่องมือโดยนำเครื่องมือที่พัฒนาแล้วทดลองสอบถามบุคคลในครอบครัว ศาสนสถาน สถานศึกษา หน่วยงาน ที่มีคุณสมบัติใกล้เคียงกับกลุ่มตัวอย่างจำนวน ๘ ท่าน ดูความเข้าใจตรงกันชัดเจนในคำถามของเครื่องมือ แล้วปรับปรุงเครื่องมือให้มีเข้าใจความชัดเจนสมบูรณ์ยิ่งขึ้น และนำไปทดลองใช้สอบถามประชากร ๒ ชุมชนในจังหวัดนครสวรรค์ คือ ชุมชนตำบลปากน้ำโพและชุมชนตำบลนครสวรรค์ตก อำเภอเมือง จังหวัดนครสวรรค์ โดยสอบถามกลุ่มตัวอย่างชุมชนๆละ ๒๐ คน รวม ๔๐ คน

๖.เก็บรวบรวมข้อมูลจากการทดลอง วิเคราะห์ข้อมูล สรุป ประเมินผล

๗.ปรับปรุงแก้ไขเครื่องมือร่างรูปแบบองค์ประกอบตัวบ่งชี้ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักพุทธจริยศาสตร์ในระดับชุมชนจังหวัดนครสวรรค์ตามความคิดเห็นและข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญและผลการทดลองใช้ ให้ความชัดเจนครอบคลุมมีความน่าเชื่อถือและเที่ยงตรง

๘. ได้รูปแบบองค์ประกอบตัวบ่งชี้ในการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักพุทธจริยศาสตร์

๙.จัดทำคู่มือการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักพุทธจริยศาสตร์

๔. ผลการวิจัย

ผลการวิจัยนี้ได้ค้นพบประเด็นที่ตอบวัตถุประสงค์ดังนี้

๑.พุทธจริยศาสตร์ คือจริยศาสตร์ทางพระพุทธศาสนาเป็นหลักเกณฑ์ทางจริยธรรมซึ่งพระพุทธเจ้าทรงวางหลักเกณฑ์ไว้เป็นมาตรฐานความประพฤติของบุคคลตั้งแต่พื้นฐานเบื้องต้นมีหลักศีลธรรม๕ทศ^{๑๓} ระดับกลางเป็นจริยศาสตร์เพื่อการขัดเกลาร่างกายให้มีคุณธรรมสูงขึ้นคือกุศลกรรมบถ๑๐ ระดับสูง เป็นจริยศาสตร์เพื่อพัฒนาตนสู่ความเป็นอริยชน คือ มรรคมีองค์ ๘ เพื่อให้บุคคลได้ดำเนินชีวิตอันดีงามตามอุดมคติเท่าที่จะพัฒนาตนเองให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ มีสติปัญญา มีความสุขอันสมบูรณ์ที่สุด โดยมีจริยธรรมทางกาย วาจา ใจ แสดงออกมาให้เห็นได้

๒.องค์ประกอบและตัวบ่งชี้การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในระดับชุมชนมีครอบครัว(บ้าน)เป็นองค์ประกอบแรกและเป็นหลักเป็นรากฐานสำคัญของการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์^{๑๔} เพราะทุกชีวิตเกิดที่บ้านเจริญเติบโต

^{๑๓} ที.ปา.(ไทย) ๑๑/๒๗๓/๒๑๗. ผู้มีความสามารถที่จะครองเรือน คือเลี้ยงดูบุตรและภรรยาให้เป็นสุขได้

^{๑๔} ที.ปา.(ไทย) ๑๑/๒๖๗-๒๗๒]/๒๑๒-๒๑๖.พระพุทธองค์ได้ตรัสสอนการทำหน้าที่ของบุคคลในครอบครัว การศึกษา วัด และการประกอบอาชีพ

ที่บ้าน องค์ประกอบที่สอง คือ ศาสนสถาน (วัด) เพราะบิดามารดาจะนำพาลูกเข้าวัด ทำบุญฟังเทศน์ฟังธรรมบริจาคทาน สอนให้กราบไหว้บูชาพระพุทธเจ้า พระธรรม พระสงฆ์ ใส่บาตรพระบิณฑบาตเข้าหน้าบ้าน รวมถึงนิมนต์พระสวดทำพิธีงานบุญต่างๆ และงานฌาปนกิจศพผู้ตาย ปลุกฝังให้รู้เข้าใจวิถีชีวิตชาวพุทธตามที่ปฏิบัติสืบทอดต่อกันมา จนเป็นวิถีชีวิต องค์ประกอบที่สามคือ สถานศึกษา(โรงเรียน) เมื่อเติบโตถึงวัยเรียน อายุ๔ขวบต้องเข้าเรียนระดับอนุบาลตามเกณฑ์ที่รัฐบาลกำหนดและเรียนจนสำเร็จชั้นมัธยมต้นและปลายและเรียนต่อวิชาชีพรหรือเข้ามหาวิทยาลัยศึกษาต่อจนสำเร็จระดับปริญญาตรีแล้วใช้ความรู้ที่เรียนมาประกอบอาชีพการงานเข้าสู่วัยทำงาน องค์ประกอบที่สี่คือ หน่วยงาน สถานที่ทำงานของคนทุกคนที่ใช้ความรู้ที่เรียนมาประกอบอาชีพการงาน หารายได้เลี้ยงชีพตนเองและครอบครัว ส่วนตัวบ่งชี้ในการพัฒนาคนสู่ความเป็นมนุษย์รากฐานสำคัญในหลักพุทธจริยศาสตร์ คือ ศีลธรรม ๕ และทศ ๖ พัฒนกันไปสู่กุศลกรรมบถ๑๐ จนถึงอริยสัจ ๔ มีโอกาสเป็นอริยบุคคลในอริยมรรค บรรลุธรรมได้ (ดูภาพที่๑ในหน้านี้)

๓.รูปแบบการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักพุทธจริยศาสตร์ ได้แบบประเมินผลการปฏิบัติตนเองตามหลักพุทธจริย

ศาสตร์ ๓ ชุด ใช้ประเมินบุคคลในครอบครัว ศาสนสถาน สถานศึกษา และหน่วยงาน ก่อนและหลังการพัฒนาตนเอง คือ ชุดที่ ๑ แบบประเมินผลการปฏิบัติตนตามหลักศีลธรรม ๕ ชุดที่ ๑.๑ แบบประเมินผลการปฏิบัติตนตามหลักทศ ๖ ชุดที่ ๒ แบบประเมินผลการปฏิบัติตนตามหลักกุศลกรรมบถ ๑๐ ชุดที่ ๓ แบบประเมินผลการปฏิบัติตนตามหลักอริยสัจ ๔

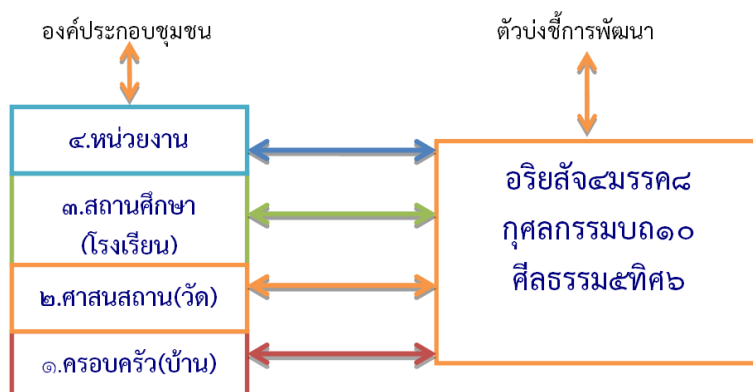
๔.จัดทำคู่มือการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักพุทธจริยศาสตร์ จำนวน ๔ ชุด

๕.สรุป

ผลการวิจัยครั้งนี้พบว่าพุทธจริยศาสตร์เรื่องศีลธรรม ๕ และทศ ๖ กุศลกรรมบถ ๑๐ อริยสัจ ๔ เป็นรากฐานการพัฒนาคนสู่ความเป็นมนุษย์ตั้งแต่ระดับพื้นฐาน จนพัฒนาตนเองถึงอริยบุคคล ใช้เป็นตัวบ่งชี้การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในองค์ประกอบระดับครอบครัว ศาสนสถาน สถานศึกษา หน่วยงาน ทำให้ได้รูปแบบการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักพุทธจริยศาสตร์ แล้วจัดทำคู่มือการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ตามหลักพุทธจริยศาสตร์จำนวน ๔ ชุด

ภาพที่ ๑ แสดงภาพองค์ประกอบและตัวบ่งชี้การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในระดับชุมชน

จากภาพที่ ๑ อธิบายได้ว่า องค์ประกอบทั้ง ๔ องค์ประกอบ คือครอบครัว ศาสนสถาน(วัด) โรงเรียน หน่วยงาน บุคคลในแต่ละองค์ประกอบต้องปฏิบัติตน ครองตน ครองคน ครองงาน ตามหลักพุทธจริยศาสตร์ ซึ่งเป็นตัวบ่งชี้การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ในระดับชุมชน เรื่องศีลธรรม ๕ ทศ ๖ กุศลกรรมบถ ๑๐ อริยสัจ ๔ เป็นมาตรฐานเดียวกัน คือ

ครอบครัว บุคคลในครอบครัว ต้องปฏิบัติตน ครองตน ครองคน ครองงาน ตามหลักศีล ๕ ทศ ๖ กุศลกรรมบถ๑๐อริยสัจ ๔

ศาสนสถาน(วัด) บุคคลในศาสนสถานต้องปฏิบัติตน ครองตน ครองคน ครองงานตามหลักศีล ๕ ทศ ๖ กุศลกรรมบถ ๑๐ อริยสัจ ๔

โรงเรียน บุคคลในโรงเรียนต้องปฏิบัติตน ครองตน ครองคน ครองงาน ตามหลักศีล ๕ ทศ ๖ กุศลกรรมบถ ๑๐ อริยสัจ ๔

หน่วยงาน บุคคลในหน่วยงาน ต้องปฏิบัติตน ครองตน ครองคน ครองงาน ตามหลักศีล ๕ ทศ ๖ กุศลกรรมบถ ๑๐อริยสัจ ๔

บรรณานุกรม

๑. คัมภีร์พระไตรปิฎกและหนังสือภาษาไทย

มหาวิทยาลัยราชภัฏวไลยอลงกรณ์. พระไตรปิฎกภาษาบาลีฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๕.

_____ พระไตรปิฎกภาษาไทยฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, ๒๕๓๙.

_____ .อรรถกถาภาษาบาลีฉบับมหาจุฬาลงกูรวิทยา.กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกูรราชวิทยาลัย.โรงพิมพ์วิบูลย์กิจ,๒๕๓๒-๒๕๓๔.

..... ภาฏกาภาษาบาลีฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย, โรงพิมพ์วิญญาน, ๒๕๓๙-๒๕๔๒.

กรมปศุสัตว์ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ร่วมกับศูนย์บริการวิชาการ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.ยุทธศาสตร์กรมปศุสัตว์ พ.ศ.๒๕๖๑-๒๕๖๕.

พระพรหมคุณาภรณ์(ป.อ.ปยุตฺโต).พทุธธรรม.พิมพ์ครั้งที่๑๑.กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์บริษัทสหธรรมิกจำกัด, ๒๕๔๙.

พุทธทาสภิกขุ. **อิต्ถปปัจจยตา.พิมพ์ครั้งที่๒.**กรุงเทพฯสำนักพิมพ์สุภาพใจ, ๒๕๔๙

สมจิตรา กิตติมานนท์,ดร. การศึกษาองค์ประกอบและตัวบ่งชี้การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์
ตามหลักพุทธจริยศาสตร์ในระดับชุมชนจังหวัดนครสวรรค์.สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์
มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย,2560

၆. World Wide Web

ไทยรัฐออนไลน์, จับพ่อใจทราหม!, ดุกลิโป้เกิดกัถมัน ช่มขึ้นลูกสาวในไส้วัย ๖ ขวบ,วันศุกร์ที่ ๔ กันยายน ๒๕๕๘, <http://www.thairath.co.th/content/513208>

ผลการจัดอันดับคอร์รัปชันโลกปี ๒๕๕๗ ไทยได้ที่ ๘๕ จาก ๑๗๕ ประเทศ ได้ ๓๘ คะแนนจาก ๑๐๐, ๔ ธันวาคม ๒๐๑๔, <http://thaipublica.org/2014/12/cpi-2014-1/>

ผู้จัดการออนไลน์, “ติดคุกจริง ๒ เดือนไม่รอลงอาญา ข้าราชการมาแล้วขับ”, ๒ กรกฎาคม ๒๕๕๘, ๒๐.๑๑ น., <http://www.manager.co.th/Crime/ViewNews.aspx?NewsID=9580000074989>.

มูลนิธิเพื่อสุขภาพและสิทธิอนามัยการเจริญพันธุ์ของสตรี(แห่งประเทศไทย)สอส, “สถิติและสถานการณ์การแท้งในประเทศไทย”, <http://www.womenhealth.or.th/home-facts-aboriton.html>

E0%B9%89%E0%B8%A7%E0%B8%9E%E0%B8%B4%E0%B8%88%E0%B8%B4%E0%B8%95%E0%B8%A3>.

สำนักงานตำรวจแห่งชาติ, “สถิติอาชญากรรมกับการเพิ่มขึ้นของคดีวิ่งราวทรัพย์”, ๑๓ สิงหาคม ๒๕๕๖, <http://www.tijthailand.org/main/th/content/105.html>
หนังสือพิมพ์แนวหน้า, “รายงานสถานการณ์ความรุนแรงในครอบครัว ปี ๒๕๕๗”, วันอังคารที่ ๗ เมษายน พ.ศ. ๒๕๕๘, ๑๕.๒๙ น.น. <http://www.naewna.com/local/152782>
Allen LIV, “เล่าคดีตีข้าว-วัยรุ่นทะเลาะวิวาท”, ๔ ก.ย. ๒๐๑๒. <https://www.youtube.com/watch?v=PFEKE1QIs3s>.